

Załącznik

do uchwały Nr.....
Rady Miasta Hajnówka
z dnia.....2011 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2011–2014**

I. WSTĘP

W świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

Przemoc jest zjawiskiem, którego zasięg jest znacznie większy niż odnotowują to przeprowadzone badania i statystyki. Wciąż wiele ofiar zaprzecza istnieniu problemu w ich środowisku. Wynika to z wielu aspektów tj. wstyd, bezradność, nieufność, obawy o własne życie i zdrowie. Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydentem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

- 1) Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
- 2) Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
- 3) Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
- 4) Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
- 5) Zaniedbanie – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Ofiara przemocy potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana. Niektórym ofiarom udaje się samodzielnie przeciwstawić sprawcy. Większość jednak potrzebuje pomocy innych. W związku z tym potrzebna jest współpraca i integracja wielu podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Pozwoli to na profesjonalne udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie oraz oddziaływanie na sprawców tej przemocy.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2011–2014. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

II. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka.

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na dzień 31.12.2010 r. Gmina Miejska Hajnówka liczy 22.572 mieszkańców. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z Powiatowym Urzędzie Pracy na grudzień 2010 r. wyniosła 1061 osób , z czego jedynie 136 osób z prawem do zasiłku dla bezrobotnych.

Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie gminy w roku 2010 założono 55 „Niebieskich Kart”.

Z danych Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w 2010 r. wpłynęło 97 wniosków o podjęcie leczenia odwykowego.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w 2010 r. – 1.234 rodziny korzystały z zasiłków pomocy społecznej.

W szkołach na terenie miasta również dochodzi do aktów przemocy fizycznej i psychicznej. Przemoc fizyczna w szkole wyraża się głównie kopaniem, szarpaniem, popychaniem. Przemoc psychiczna to bezustanne wyśmiewanie się, poniżanie, wyzwiska...

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

III. Cele programu

1. Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka,
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

2. Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

IV. Adresaci Programu

Program adresowany jest do mieszkańców Gminy Miejskiej Hajnówka i instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

V. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,

- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

VI. Realizacja Programu w oparciu o akty prawne:

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- 2) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
- 3) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.).

VII. Zasoby Gminy Miejskiej Hajnówka w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
  - 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
  - 2) Powiatowa Komenda Policji,
  - 3) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - 4) Placówki oświatowo-wychowawcze,
  - 5) Zakłady Opieki Zdrowotnej,
  - 6) Organizacje pozarządowe,
  - 7) Parafie,
  - 8) Inne

VIII. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

1. Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym.
2. Dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych.
3. Dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią.
4. Otwartość i chęć współpracy specjalistów.
5. Silne więzi rodzinne.
6. Chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

IX. Zagrożenia w realizacji zadań:

1. Stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie.

2. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
3. Brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania kryzysów.
4. Problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach.
5. Ubóstwo.
6. Brak infrastruktury socjalnej w gminie.
7. Brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna.
8. Brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

X. Realizacja celów Programu

CEL 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka

Działania:

1. Określenie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.
Podmiot realizujący działanie – Rada Miasta Hajnówka.
2. Powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.
Podmioty realizujące działanie – Burmistrz Miasta Hajnówka.
3. Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego:
  - 1) pracownicy socjalni,
  - 2) przedstawiciele oświaty,
  - 3) przedstawiciele policji,
  - 4) kuratorzy sądowi,
  - 5) przedstawiciele Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - 6) przedstawiciele ochrony zdrowia,
  - 7) przedstawiciele organizacji pozarządowych,
  - 8) kościoły i związki wyznaniowe
  - 9) inni
4. Zadania zespołu oraz grup roboczych:
  - 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
  - 2) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
  - 3) rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,

- 4) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- 5) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- 6) podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
- 7) inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- 8) udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

5. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

- 1) propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
- 2) obalanie mitów na temat przemocy,
- 3) szkolenia na temat przemocy,
- 4) prowadzenie akcji zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
- 5) wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
- 6) dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- 7) organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące zadanie:

- 1) Placówki oświatowo-wychowawcze,
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 3) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) Miejski Zespół Interdyscyplinarny,
- 5) Inne

CEL 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1. Izolowanie sprawców od ofiar.
2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.

3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
4. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

Podmioty realizujące zadanie:

- 1) Powiatowa Komenda Policja
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- 3) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- 4) Miejski Zespół Interdyscyplinarny

Cel 3

Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

1. Utworzenie punktu informacyjnego:
  - 1) udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia.
  - 2) udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
  - 3) udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
  - 4) udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
  - 5) rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”.

Podmiot realizujący działanie – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:
  - 1) podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
  - 2) przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- 1) Powiatowa Komenda Policji,
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 3) Miejski Zespół Interdyscyplinarny,
- 4) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 5) Przedstawiciele oświaty,

- 6) Przedstawiciele ochrony zdrowia.

XI. Monitorowanie

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Podstawowymi wskaźnikami służącymi do ewaluacji programu są:

- 1) liczba Niebieskich Kart,
- 2) ilość interwencji, udzielonych porad, konsultacji,
- 3) ilość wniosków składanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o leczenie odwykowe,

Program będzie ewaluowany poprzez systematyczną sprawozdawczość (co najmniej 1 raz w roku) w ramach wszystkich elementów systemu.

XII. Sprawozdawczość

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hajnówce do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miasta sprawozdanie z realizacji Programu.

XIII. Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Miejskiej Hajnówka, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.